

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2.

Fylke:

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av:

Gard:

(adresse):

G.nr. 1.

Br.nr. 99.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsl.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Bryne heter det her i Vøje, og ellers i grannebyggdene forvitt i kring som i Jøretan. Bryne brukar vi til og kvakja, alle sloz krosser redskaper med.

Først sliper vi, og sidan fin krosser vi med bryne. (Kvakja) som det heter her over. Nein! Det er ett finere sloz bryne som brukas og til å kvakja barbertuiver og talle kniver med. Ja også fakser og åker.

2. Skal brukar mest bryne av naturen. Her i byggdene er det brynsten og finne i en avdal, som heter Skarvangen. En del av oppsitterne der ankning, brukar å hugga ut bryne og ha på butikkene her til salg.

Skal beste bryne vi vet om her, de finnes imidlertid Skarjen i Meidalen. Det er ett fjell som kallas Geitfjell.

Og bryne fra der kallas for Geitfjellbryne. I gammel tid var det en del som gikk den lange veien for å hugga sig ut gode bryne. Skal det er ikke mange bryne man kan

få med sig, når man skal bære dem, for den stenen er ueldig tung.

3.

Man sliper først, idens hodsken man med bryne.

4.

Det er ingen her som hører at falk tyndt ud eggen med hammer. Ja sigd og skjero, blir slipt og koatt på samme måten av det, at de er så lite på skapnad.

5.

Det er ukjent her at man slipte på en stilleliggende sten.

Slipstenen bruktis og stå inntil en húsvegg, så man slipte sine redskaper i hoidene.

6. Man bruktis ljåen til den blir flør i eggen, eller til man sten higger som vi kaller det her. Det er når en higger ljåeggen til en sten som en ikke ser i grasset. Etter det so

7. Man sliper en ljåen eggen.

Bryne av tre har ikke vært i bruk her.

8. Ja ljåen pittis i arret når en sliper. Likeledes holdes en eggen i mot sig når en sliper ljåen.

9.

Man står oppreist og setter ljåen opp i den venstre armshulen, og legger venstre armen frem over ljåbakkene, så bryner en med den høire händen.

10.

Kjøppen som lerynet blir båret i
hiter (Brynstakk. De er driset
pund av tre. De har perstiltet bor til
og bore hull i lerynstakken med
En del kvepper lerynstakken på ett
belte og bærer den på sig, slik at enten
blir den hengende mitt i skuttet
eller mitt bak på slattekaren.

Suden setter den fra sig på marken
med de slår. Da er det en pigg som
er festet under i bunnen på lerynstakken
so man setter den fast i marken.
Fordu må ikke velte da den er
antrent full av vann.

11. Ukjent.

12. En festet lerynstakken midt foran
eller midt bak.

13. So man fester alle leryner med
vann. Noen spyttes på den.

Det er en del heimer de bruker olje
til. De kalles olje heimer.

14-15-16 Ukjent her.

17 også ukjent.

18. Jeg har ikke hørt men ett sagn
om at lerynet taler og denne
historien skal jeg gjengi her.

Det er et stort arleide og punde
leryne slette, etter at en har hugget
den ut av berget. Som for åv talt
so er det ett leryner berg i Skårvangen
i Vgå. Og der var det mange som
de bygde ut leryne og sølgt til

Leitikkene. Deri blant var det en
som hette for, Vesleprestulen som
drev med å lage leryne. Noen for
Prestulen peiler det en elv som
kalles for Skjerwa. I den elven laget
Vesleprestulen en lerynsk. ure.

Det var en tønne, som han satte på
ett vannhjul, og tønne fylte han med
leryne, siden gikk den tønne med
vannkraft, slik at alle leryne som
var inne i tønne skurret mot hin-
annen i det uendelige og lele der ved
fjerpisset. Så var det en Sommer-
natt han skulle passe denne leryn-
skuren sig. Han sat og hørte på den
stevskuringa inne i tønne, til slutt
syntes han den begynte å snakke
til sig. Han syntes å høre at leryne
sine kalte ham for: Vesleprestule
Vesleprestule i det uendelige.

Til slutt lele han så lei hele leryn-
skuren sig at han slo den i små
leier, han prøvde vist heller ikke
å lage lerynsk. ure mere.

19. og 20 er også utkjent her.

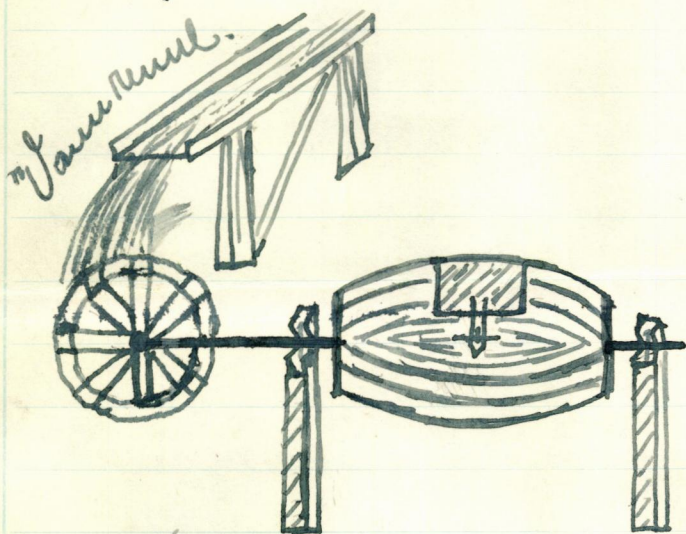
Skal tegne lerynskuren og lerynstikker
på andre siden av dette ark.

Brynstakk for å bære på sig.

Brynstakk til og sette fra sig i marken.

Brynstakke, med vannhjul.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

156